

04 πολιτισμός&βαρβαρότητα

■ ΤΟΥ Ηρόστρατου

Φεστιβάλ βιβλίου... ή...;

Πριν λίγες μέρες ολοκληρώθηκε το 54ο Φεστιβάλ Βιβλίου στο Πεδίον του Άρεως. Το επισκέφθηκα πολλές φορές, παρακολούθησα ωραίες εκδηλώσεις, είδα φίλους και γνωστούς, ανακάλυψα νέα βιβλία και ανθρώπους. Πραγματικά ένιωσα πολύ όμορφα εκεί, ανάμεσα σε τόσα βιβλία. Θα μπορούσα να περνάω ατέλειωτες ώρες ξεφυλλίζοντας, διαβάζοντας, συζητώντας, ακούγοντας. Όμως...

Δεύτερες σκέψεις έρχονται να με ταλαιπωρήσουν. Τι ακριβώς γίνεται στα Φεστιβάλ και στις Εκθέσεις Βιβλίου; Ναι, στηρίζεται το βιβλίο διότι γίνονται αγορές και οι εκδότες παίρνουν οικονομική ανάσα. Ναι, συναντιόμαστε μεταξύ μας όσοι διαβάζουμε λίγο ή πολύ, μικροί και μεγάλοι. Κι αυτοί που δεν διαβάζουν; Αυτοί που δεν τους ενδιαφέρει καθόλου το βιβλίο; Βοηθούν τα Φεστιβάλ να το γνωρίσουν, να το πλησιάσουν; Δυστυχώς η απάντηση είναι ένα μεγάλο ΟΧΙ.

Στην έρευνα του ΟΣΔΕΑ με τίτλο «Αναγνώσεις, αναγνώστες και αναγνώστριες: Το βιβλίο και το κοινό του στην Ελλάδα», στην ερώτηση: «Πόσα βιβλία έχετε διαβάσει τον τελευταίο χρόνο με οποιοδήποτε τρόπο (έντυπο, audiobook, ebook), εξαιρουμένων των πανεπιστημιακών ή των σχολικών βιβλίων;», το 35% των ερωτώμενων απαντά πως δεν διαβάζει κανένα βιβλίο τον χρόνο (μη αναγνώστες). Το

19% διαβάζει 1-2 βιβλία τον χρόνο και το 15% διαβάζει 3-4 βιβλία τον χρόνο (μη εντατικοί αναγνώστες). Επίσης, το 14% διαβάζει 5-9 βιβλία τον χρόνο, και 10 βιβλία και άνω το 17% (εντατικοί αναγνώστες). Τα Φεστιβάλ λοιπόν απευθύνονται κυρίως στο 17% των Ελλήνων που διαβάζει πάνω από 10 βιβλία τον χρόνο. Τι γίνεται με το υπόλοιπο 83%;

Διαβάζω πως το -επί της ουσίας ανύπαρκτο- Ελληνικό Ίδρυμα Βιβλίου και Πολιτισμού (ΕΛΙΒΙΠ) οργανώνει στην Πάτρα την 1η Διεθνή Έκθεση Παιδικού & Εφηβικού Βιβλίου Πάτρας «στο πλαίσιο της στρατηγικής προώθησης της ανάγνωσης και της ορατότητας του βιβλίου». Το κείμενο συνεχίζει: «Η Έκθεση, που θα πραγματοποιηθεί από τις 11 έως και τις 15 Νοεμβρίου 2026 στο ιστορικό κτίριο του Σκαγιοπούλειου Ιδρύματος, διοργανώνεται από το ΕΛΙΒΙΠ με χρηματοδότηση του Υπουργείου Πολιτισμού και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η 1η Διεθνή Έκθεση Παιδικού & Εφηβικού Βιβλίου θέτει στο επίκεντρο της διοργάνωσης την εμπειρία και τη συμμετοχή, προτείνοντας ένα πλούσιο πρόγραμμα δράσεων και φιλοδοξώντας να συμβάλει στην πολιτιστική αποκέντρωση. Κεντρικό σύνθημα της 1ης Έκθεσης είναι: “Η φαντασία κυκλώνει τον κόσμο” (φράση του Αϊνστάιν, 1929)».

Το παρέθεσα όλο για ενημέρωση,

καθώς η προετοιμασία έγινε λίγο εν κρυπτώ, και πολλοί (μικροί) εκδότες δεν ενημερώθηκαν καν, ενώ οι προθεσμίες για συμμετοχή ήταν βραχύτατες...

Από τη μια χαιρόμαι (πάλι) που το υποτιμημένο παιδικό και εφηβικό βιβλίο, το οποίο συχνά απουσιάζει από τις διοργανώσεις φορέων του βιβλίου, βρίσκεται στο επίκεντρο. Όμως δεν πιστεύω πως έτσι θα γίνει κάτι ουσιαστικό. Πάλι αυτοί που ήδη έχουν σχέση με το βιβλίο θα συμμετέχουν.

Το ζήτημα είναι τι κάνεις με παιδιά και σχολεία που δεν κάνουν το παραμικρό για τη φιλαναγνωσία. Δεν περιμένεις οι μαθητές να έρθουν σε σένα, πας εσύ στους μαθητές.

Αντί για Φεστιβάλ που διαφημίζονται με παχιές λέξεις, το ΕΛΙΒΙΠ θα έπρεπε, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, να θεσμοθετήσει και να στηρίξει τις επισκέψεις συγγραφέων και εικονογράφων σε όλα τα σχολεία της χώρας. Να προβλέψει όχι μόνο κάλυψη των εξόδων, αλλά και μια έστω συμβολική αμοιβή για όσους και όσες πραγματοποιούν αυτές τις επισκέψεις. Να αντιμετωπίσει έτσι και την αδράνεια, έως εχθρικότητα, κάποιων σχολείων και συλλόγων γονέων.

Τα μισά -τουλάχιστον- από τα υπέρογκα ποσά που ξοδεύονται για εκθέσεις και φεστιβάλ μπορούν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη και στήριξη των σχολικών βιβλι-

οθηκών και των επισκέψεων. Για να μη μιλήσουμε για την άθλια ποιότητα των εκδόσεων που στάλθηκαν στα σχολεία υποτίθεται για την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας (Αλήθεια, πόσο κόστισε όλο αυτό το «έργο» έμπνευσης Πιερρακάκη; Ποιοι και πόσα εισέπραξαν;). Πάλι χρήματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για δράσεις που πραγματικά προωθούν την ανάγνωση.

Οι γιορτές βιβλίου και τα φεστιβάλ θα έχουν πραγματική αξία και δεν θα είναι «πυροτεχνήματα» μόνο αν συνδυαστούν με το άνοιγμα των σχολείων στον χώρο του βιβλίου. Και βεβαίως με τη στήριξη των τοπικών βιβλιοπωλείων. Όπου υπάρχουν, αποτελούν πραγματικούς φάρους πολιτισμού.

Μια κίνηση στήριξης θα ήταν η απαγόρευση πώλησης βιβλίων από σουπερμάρκετ και πολυκαταστήματα από τη στιγμή που υπάρχουν βιβλιοπωλεία σε μια περιοχή. Και βεβαίως επαναφορά του προγράμματος του ΕΚΕΒΙ με τη στήριξη επισκέψεων συγγραφέων τους οποίους προσκαλούσαν τοπικά βιβλιοπωλεία σε όλη τη χώρα. Θυμίζω πως ήταν η κυβέρνηση του κυρίου Σαμαρά και ο αναπληρωτής υπουργός Κώστας Τζαβάρας οι υπεύθυνοι γι' αυτή την αθλιότητα.

Το έχω ξαναγράψει: Υποδειγματική είναι η σχετική δράση της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς «Η φαντασία πάει

σχολείο», που πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια από το 2009 κι έχει πραγματικά φέρει χιλιάδες παιδιά κοντά στο βιβλίο. Περισσότεροι από 30 συγγραφείς και εικονογράφοι επισκέπτονται όλα τα σχολεία Α΄θμιας εκπαίδευσης (και πιο πρόσφατα αρκετά της Β΄θμιας) μετά από προετοιμασία που γίνεται στις τάξεις, όπου μελετούν τα βιβλία των συγγραφέων μήνες πριν...

Όταν υπάρχει μια καλή πρακτική, είναι ακατανόητο γιατί δεν εφαρμόζεται παντού. Διαβάστε σχετικά τη συνέντευξη που μας είχε παραχωρήσει η πρόεδρος της «Συντροφιάς» Άννα Βασιλειάδη, στις 27/4/2021, σχετικά με το θέμα*. Βαρύτατες οι ευθύνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που έχει το βιβλίο στην τελευταία λίστα των προτεραιοτήτων της. Ξοδεύει αφειδώς για ποικίλες συναυλίες, γιορτούλες και πανηγύρια, αλλά όταν είναι για βιβλίο... κάνει οικονομία! Ένα μόνο παράδειγμα, ο Δήμος που κατοικώ, η Αγία Παρασκευή, όπου έγιναν δεκάδες δωρεάν εκδηλώσεις «Αγία Παρασκευή - Πόλη Πολιτισμού», αλλά εδώ και δύο χρόνια δεν έχει αγοραστεί κανένα βιβλίο για τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, και κυρίως για το παράρτημά της που αφορά στα παιδιά...

Δυστυχώς δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας...

* «Να υποστηριχτεί το Βιβλίο στα σχολεία» (φύλλο 541).